

**Advies Natuurwaarden verlegging
gasleidingen Westerhaar-
Vriezenveensewijk en Vriezenveen**

BügelHajema
Plek voor ideeën

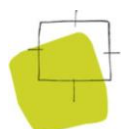
**Advies Natuurwaarden verlegging
gasleidingen Westerhaar-
Vriezenveensewijk en Vriezenveen**

Inhoud

Rapport en bijlagen

30 juli 2012

Projectnummer 255.51.50.00.00

Ideeën voor een plek

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	Onderzoeksgebied en voorgenomen plannen	9
2.1	Ligging	9
2.2	Huidige situatie onderzoeksgebied en werkzaamheden	9
3	Gebiedsbescherming en effectbepaling	13
3.1	Natuurbeschermingswet 1998	13
3.2	Omgevingsvisie en Verordening	14
4	Soortenbescherming en effectbepaling	17
4.1	Vaatplanten	17
4.2	Zoogdieren - vleermuizen	18
4.3	Zoogdieren - overige	19
4.4	Vogels	20
4.5	Amfibieën	21
4.6	Reptielen	22
4.7	Vissen	23
4.8	Dagvlinders	24
4.9	Libellen	25
4.10	Overige ongewervelden	25
5	Conclusie en consequenties	27
5.1	Beschermde gebieden	27
5.2	Beschermde soorten	27
5.3	Uitvoerbaarheid	28
6	Bronnen	29
6.1	Veldbezoek	29
6.2	Media	29
6.3	Literatuur	29

Bijlagen

Inleiding

De N.V. Nederlandse Gasunie is voornemens om nabij Westerhaar-Vriezenveensewijk en Vriezenveen (gemeente Twenterand) twee nieuwe gasleidingen aan te leggen. Om deze ontwikkelingen mogelijk te maken, dient een bestemmingsplanprocedure te worden gevoerd. In dit kader is het conform artikel 3.1.6 van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) noodzakelijk een onderzoek uit te voeren naar effecten op de natuurwaarden (soortenbescherming en gebiedsbescherming).

AANLEIDING

Op beide tracés zal een boring plaatsvinden (onder het Vriezenveense Kanaal en de Oosteinde door). Naast de werkstrook ter plaatse van het tracé zal ten behoeve van deze boringen gebruik worden gemaakt van een uitlegstrook in het verlengde van de boring. Verder zal een klein deel van de bestaande pijpleiding ten zuiden van Westerhaar-Vriezenveensewijk worden verwijderd. Vanwege de rechtstreekse werking van de natuurwetgeving zijn ook deze activiteiten/locaties in voorliggend onderzoek betrokken. Hierna wordt om deze redenen gesproken over het onderzoeksgebied. De ligging van het onderzoeksgebied wordt weergegeven in figuur 1 en 2.

ONDERZOEKSGBIED

Op verzoek van de opdrachtgever is het onderzoek voor de aanleg van de twee nieuwe gasleidingen alleen gericht op de daadwerkelijke aanleg van de gasleidingen, waarbij de werkzaamheden plaatsvinden op werkstroken van 20 m breed en twee uitlegstroken met een breedte van 8 m en 10 m. Het aspect grondwateronttrekking is in voorliggend onderzoek niet meegenomen.

De boringen vinden plaats door middel van Horizontal Directional Drilling (HDD, ook wel horizontaal gestuurd boren). Tijdens de pilotboring wordt het boorhoofd door de aarde geduwd. Het boorgat is gemiddeld 1,2 tot 1,5 keer zo groot als de boorkop. Dit komt door de overdruk waarmee de boorvloeistof uit de boorkop komt. Vervolgens worden een 'ruimer' en daarna de gasleiding door de schacht getrokken. Gezien de werkwijze wordt er bij het voorliggende onderzoek van uitgegaan dat grondtrillingen in de omgeving van het werkgebied beperkt zijn en niet leiden tot negatieve effecten op natuurwaarden in de omgeving.

Het Advies Natuurwaarden behandelt de ecologische beoordeling van de hiervoor genoemde activiteit. De effecten op natuurwaarden worden beoordeeld in relatie tot bestaande wet- en regelgeving op het gebied van soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet en de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) en de provinciale structuurvisies en provinciale verordeningen. Waar nodig wordt aandacht besteed aan het

DOEL VAN HET ADVIES

Besluit Rode lijsten flora en fauna. Nadere informatie over deze wet- en regelgeving is opgenomen in bijlage 1. Overigens zullen naar verwachting zowel de Flora- en faunawet als de Natuurbeschermingswet 1998 in 2013 worden ondergebracht in de nieuwe Wet natuurbescherming.

Figuur 1. Topografische kaart met de ligging van het onderzoeksgebied Westerhaar (rode, oranje en paarse lijn) (bron ondergrond: Mijn Kadaster)

Figuur 2. Topografische kaart met de ligging van het onderzoeksgebied Vriezenveen (rode en oranje lijn) (bron ondergrond: Mijn Kadaster)

Het rapport bestaat uit de volgende onderdelen:

OPZET VAN HET RAPPORT

- beschrijving van het onderzoeksgebied en de voorgenomen plannen;
- beschrijving van de effecten op de te beschermen natuurwaarden;
- conclusies en consequenties.

De beschrijving van de relevante te beschermen natuurwaarden is gebaseerd op:

INFORMATIE

- bestaande bronnen zoals databanken, verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, rapporten en websites;
- verkennend veldbezoek waarbij vooral is gekeken naar kritische en/of beschermde soorten, zowel wat betreft aanwezigheid van als potenties voor deze soorten.

Op basis van de bekende gegevens en het veldbezoek zijn de mogelijke effecten als gevolg van de toekomstige ontwikkelingen bepaald. Daarnaast zijn (de effecten van) deze ontwikkelingen beoordeeld in het kader van de natuurwetgeving. Het is mogelijk dat het onderzoek aantoont dat aanvullend onderzoek noodzakelijk is. Waar nodig wordt aandacht geschonken aan eventuele mitigerende en compenserende maatregelen.

BEORDELING

Tot slot worden in het hoofdstuk Conclusie en consequenties de bevindingen van het onderzoek kort weergegeven.

BEVINDINGEN

Onderzoeksgebied en voorgenomen plannen

2

2.1

Ligging

Het onderzoeksgebied ligt ten zuidoosten van Westerhaar-Vriezenveensewijk (figuur 1) en ten westen van Vriezenveen (figuur 2). Het onderzoeksgebied Westerhaar-Vriezenveensewijk ligt nagenoeg geheel in de kilometerhokken¹ 239-496 en 239-495. Het onderzoeksgebied Vriezenveen ligt in kilometerhok 239-492.

2.2

Huidige situatie onderzoeksgebied en werkzaamheden

Het tracé van de nieuwe leiding nabij Westerhaar-Vriezenveensewijk start aan de noordzijde op een onverhard wandelpad dat langs het Nieuwe Stroomkanaal ligt. Daarna maakt het tracé een haakse hoek in oostelijke richting op de Sluiskade N.Z.

WESTERHAAR-
VRIEZENVEENSEWIJK

Aanzicht Sluiskade N.Z. en het Vriezenveense Kanaal vanuit westelijke richting gezien

¹ Een kilometerhok is een vastgelegd gebied van 1 km bij 1 km. De Topografische Dienst heeft deze hokken ingevoerd als rasterverdeling voor het tekenen van de topografische kaarten van Nederland. Een uurhok is een gebied van 5 km bij 5 km gebaseerd op diezelfde verdeling.

Vervolgens passeert het tracé schuin het Vriezenveense Kanaal. Dit vindt plaats door middel van een boring (Horizontal Directional Drilling, HDD). Aan de zuidzijde van het Vriezenveense Kanaal komt de boorschacht uit op een verhard bedrijfsterrein. Vervolgens loopt het tracé in oostelijke richting over een agrarisch grasland, waarna het parallel aan de rijksweg N36 in zuidelijke richting loopt door agrarisch gras- en maïsland. Halverwege wordt een loofbosje gepasseerd. Vervolgens wordt in westelijke richting afgebogen alwaar het tracé op het bestaande leidingnet aansluit. De breedte van de werkstrook voor het tracé is 20 m (10 m ter weerszijden van leiding).

Aanzicht tracé parallel aan N36 in zuidelijke richting

Tussen de zuidpunt van het nieuwe tracé en de Hoofdweg zal de bestaande gasleiding worden verwijderd. Dit tracé ligt door agrarische percelen waarop aardappelen en maïs worden verbouwd.

In het verlengde van het te boren tracé onder het Vriezenveense Kanaal door zal tijdelijk een uitlegstrook in gebruik worden genomen ten behoeve van het lassen van de productiepijp. De uitlegstrook ligt aan de oostelijke zijde, langs de zuidzijde van het Geesterens Stroomkanaal. De uitlegstrook heeft een breedte van 8 m en een lengte van ongeveer 360 à 370 m. De natuurlijke oever van het Geesterens Stroomkanaal zal niet worden aangetast. De uitlegstrook is geprojecteerd op het schouwpad en agrarische gronden (grasland, aardappel-akker). Uiteindelijk zal de productiepijp over de Garstweg en onder de rijksweg N36 (viaduct) door worden getrokken.

Aanzicht uitlegstrook vanaf de Garstweg

Het tracé van de nieuwe leiding nabij Vriezenveen start aan de zuidzijde op een stuk grasland dat parallel ligt aan de rijksweg N36. Vanaf deze locatie wordt in noordelijke richting onder de weg Oosteinde en de op- en afrit van de rijksweg N36 door geboord (Horizontal Directional Drilling, HDD). Aan de noordzijde komt de boorschacht uit in een stuk grasland. Bij de beginschacht (zuidzijde) zal in zuidelijke richting een uitlegstrook in gebruik worden genomen van circa 250 m met een breedte van 10 m ten behoeve van het lassen van de productiepomp.

VRIEZENVEEN

Aanzicht uitlegstrook vanaf de Garstweg

De werkzaamheden zullen naar verwachting in een tijdsbestek van 2,5 maand worden uitgevoerd en plaatsvinden in de periode tussen april en oktober 2013.

G e b i e d s b e s c h e r m i n g e n e f f e c t b e p a l i n g

Voor onderhavig onderzoeksgebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Natuurbeschermingswet 1998 en de Omgevingsvisie Overijssel en de Omgevingsverordening Overijssel (zie ook bijlage 1).

3.1

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 bundelt de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden. In de Natuurbeschermingswet 1998 zijn ook de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn verwerkt. Onder de Natuurbeschermingswet 1998 zijn drie typen gebieden aangewezen en beschermd: Natura 2000-gebieden, beschermde natuurmonumenten en Wetlands.

Het onderzoeksgebied is geen onderdeel van en grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied is het Natura 2000-gebied Engbertsdijkvenen op 1.900 m ten oosten van het onderzoeksgebied. Tussen beschermde gebieden en het onderzoeksgebied liggen onder meer bebouwing en infrastructuur. Het onderzoeksgebied heeft daarnaast geen belangrijke ecologische relaties met de beschermde gebieden. Zo is het onderzoeksgebied door de nabije ligging van bebouwing en infrastructuur geen hoogwaardig foerageergebied voor de toendrarietgans.

INVENTARISATIE

Gezien de ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van beschermde gebieden, de aard van de ontwikkelingen en de huidige terreinomstandigheden van het onderzoeksgebied zijn geen negatieve effecten op beschermde gebieden te verwachten.

EFFECTEN

Voor deze activiteit is geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. Het is aan het bevoegd gezag, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel, om deze visie te bevestigen.

CONCLUSIE

3.2

Omgevingsvisie en Verordening

ECOLOGISCHE HOOFDSTRUCTUUR

De Ecologische Hoofdstructuur is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het natuurbeleid. De Ecologische Hoofdstructuur is als beleidsdoel opgenomen in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR). De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur is uitgewerkt in de Omgevingsvisie Overijssel en de Omgevingsverordening Overijssel.

OVERIGE NATUURGEBIEDEN

Vanuit de Omgevingsvisie Overijssel en de Omgevingsverordening Overijssel (provinciaal ruimtelijk natuurbeleid) wordt naast de Ecologische Hoofdstructuur specifiek ingezet op de bescherming van bestaande bos- en natuurgebieden en belangrijke weidevogel- en ganzengebied, die buiten de Ecologische Hoofdstructuur vallen.

Figuur 3. Ligging Ecologische Hoofdstructuur (gekleurde gebieden) nabij onderzoeksgebied (bron: provincie Overijssel)

INVENTARISATIE

Het onderzoeksgebied is geen onderdeel van en grenst niet aan de Ecologische Hoofdstructuur. Het dichtstbijzijnde gebied dat is aangewezen in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur ligt op ongeveer 250 m ten oosten en ten zuiden van het onderzoeksgebied (Westerhaar-Vriezenveensewijk). Figuur 3 geeft een overzicht van de ligging van de Ecologische Hoofdstructuur nabij het

onderzoeksgebied. Op het meest nabijgelegen deel van het tracé ligt de rijks-
weg N36 tussen het beschermde gebied en het onderzoeksgebied.

Het onderzoeksgebied ligt niet in en grenst niet aan bestaande bos- en natuur-
gebieden of aangewezen weidevogelbeheergebied. Het zuidelijke deel van het
tracé nabij Westerhaar-Vriezenveensewijk grenst aan een ganzengebied. Daar-
naast ligt het tracé nabij Vriezenveen in een gebied dat is aangewezen als
ganzengebied. Zie voor de ligging figuur 4. Ook is een groot deel van de be-
bouwde kern van Vriezenveen als ganzengebied aangewezen. Door de nabije
ligging van de rijksweg N36 en bebouwing, en het hierdoor ontbreken van
openheid en rust, heeft het onderzoeksgebied nabij Vriezenveen echter in
werkelijkheid geen waarde als ganzenfoerageergebied.

Figuur 4. Ligging Ganzengebied (rode arcering) nabij onderzoeks-
gebied Vriezenveen (bron: provincie Overijssel)

Gezien de ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van beschermde ge-
bieden, de terreinomstandigheden van het onderzoeksgebied en het tussenlig-
gende gebied en de aard van de ontwikkelingen (tijdelijkheid van de
werkzaamheden) zijn geen negatieve effecten op beschermde natuurgebieden
in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid te verwachten.

EFFECTEN

CONCLUSIE De activiteit lijkt op het punt van de natuur niet in strijd met de Omgevingsverordening. Ten aanzien van de ligging van het Ganzengebied is het verstandig overleg te voeren met de ambtelijke vertegenwoordigers van het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel. Het is tevens aan het bevoegd gezag, het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel, om de voorgaande visie te bevestigen.

Soortenbescherming en effectbepaling

Relevante wet- en regelgeving op het gebied van de soortenbescherming betreft de Flora- en faunawet en het Besluit Rode lijsten flora en fauna. Nadere informatie over deze wet- en regelgeving is opgenomen in bijlage 1. Het onderzoek is uitgevoerd op basis van bestaande gegevens en een verkennend veldbezoek.

WET- EN REGELGEVING

Op basis van de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet worden de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes ingedeeld. Het gaat hierbij om algemene soorten (soorten uit tabel 1), overige soorten (soorten uit tabel 2) en strikt beschermde soorten (soorten uit tabel 3). Om verwarring te voorkomen, worden in dit rapport respectievelijk de benamingen licht, middelzwaar en streng beschermd gehanteerd (zie bijlage 1). De inheemse vogelsoorten hebben een eigen afwijkend beschermingsregime; ze vallen zowel onder het middelzware als onder het strenge beschermingsregime.

BESCHERMINGSREGIME

Geraadpleegde databanken (onder andere Nationale Databank Flora en Fauna, zie bijlagen 2 en 3), verspreidingsatlassen, waarnemingsoverzichten, websites en rapporten zijn met een eigen nummer in de literatuurlijst opgenomen. Gegevens uit deze bronnen worden bij het bespreken van de verschillende soortengroepen alleen genoemd indien ze een meerwaarde voor het onderzoek hebben.

BRONNEN

Het onderzoeksgebied is begin juni 2012 bezocht om een indruk te krijgen van de terreinomstandigheden van het onderzoeksgebied, de omgeving en de voorkomende flora en fauna (zie ook paragraaf 6.1). Gezien de aard van het onderzoeksgebied en op basis van de indruk die van het onderzoeksgebied is verkregen, de kennis over leefgebieden van soorten en de beschikbare gegevens, kan van alle soortengroepen een goed oordeel worden gegeven over de waarde van het gebied voor beschermde soorten.

VELDBEZOEK

4.1

Vaatplanten

De werk- en uitlegstroken liggen voor het grootste deel over agrarische gronden. Deze gronden worden overwegend intensief gebruikt ten behoeve van de teelt van aardappelen en maïs en als grasland. De percelen grasland nabij Vriezenveen en twee kleinere percelen grasland ten oosten van Westerhaar-Vriezenveensewijk worden minder intensief gebruikt. De grasvegetatie is hier

INVENTARISATIE

soortenrijker. Ook het schouwpad langs het Geesterens Stroomkanaal (uitlegstrook) heeft een soortenrijke grazige vegetatie. Hier staat veel boerenwormkruid, duizendblad, gestreepte witbol, smalle weegbree, speerdistel en witte klaver. Het Geesterens Stroomkanaal heeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een natuurlijke oever met een glooiend talud. De oeverzone heeft een soortenrijke begroeiing. Verspreid staan in de oeverzone enkele zwarte elzen. Deze oeverzone valt echter buiten het werkgebied. In het talud van de berm-sloot langs de rijksweg N36 werden twee exemplaren van de licht beschermde koningsvaren aangetroffen. De betreffende groeiplaatsen vallen buiten het werkgebied.

Het tracé nabij Westerhaar-Vriezenveensewijk kruist halverwege een loofbosje. Dit loofbosje bestaat ter plaatse van het tracé voornamelijk uit zomereik en berk. In de ondergroei staan soorten als Amerikaanse vogelkers en gewone vlier. De kruidlaag bestaat voornamelijk uit een grazige vegetatie.

Op basis van QuickScanHulp (1) blijkt dat in de omgeving van het onderzoeksgebied de aanwezigheid van verschillende middelzwaar beschermde soorten en één streng beschermde soort is vastgesteld (zie bijlage 2 en 3). Tijdens het veldbezoek, dat in een vegetatief goede periode is uitgevoerd, zijn geen middelzwaar en streng beschermde soorten aangetroffen. Gezien de aangetroffen veldomstandigheden wordt de aanwezigheid van beschermde soorten ook niet in het onderzoeksgebied verwacht.

EFFECTEN	Door de ontwikkelingen worden geen waardevolle vegetaties vergraven. Negatieve effecten op beschermde planten worden niet verwacht.
CONCLUSIE	Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vaatplanten ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op beschermde vaatplanten verwacht.

4.2

Zoogdieren - vleermuizen

INVENTARISATIE	Verblijfplaatsen van vleermuizen binnen het onderzoeksgebied kunnen worden uitgesloten, omdat in het onderzoeksgebied geen bebouwing en bomen van voldoende dikke omvang aanwezig zijn. In de bebouwing rond het onderzoeksgebied kunnen wel verblijfplaatsen van onder meer gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis worden verwacht. Deze soorten zijn ook uit de omgeving bekend (bijlage 2 en 3) en zullen het onderzoeksgebied als foerageergebied gebruiken. Het onderzoeksgebied heeft ten opzichte van het omliggende gebied geen bijzondere waarde als foerageergebied. Het loofbosje ten zuidoosten van Westerhaar-Vriezenveensewijk dat halverwege wordt doorkruist (verlengde van de Dalweg West), vormt mogelijk een deel van een vliegroute van vleermuizen. Een aantal vleermuissoorten gebruikt lijnvormige landschappelijke structuren, zoals boomsingels en lanen, als vliegroute tussen verblijfplaats en foerageergebied. In de huidige situatie vormt het bosje al
----------------	---

geen aaneengesloten structuur. Zo wordt het reeds doorkruist door de rijksweg N36 (zie figuur 5).

Figuur 5. Overzicht loofbosje en opgaande wegbeplanting (bron: Google Earth)

Als gevolg van de werkzaamheden worden geen negatieve effecten op het foerageergebied van vleermuizen verwacht. Bij het vrijmaken van de werkstrook door het bosje, dat in het verlengde van de Dalweg West ligt, is het van belang dat enkele grote bomen aan de zijde van de rijksweg N36 behouden blijven. Indien dit niet gebeurt, wordt naar verwachting een vliegroute van vleermuizen verstoord. Met de opdrachtgever is afgestemd dat enkele grotere bomen tussen de rijksweg N36 en de werkstrook zullen blijven staan, daarnaast zullen ter plaatse van doorsteek tussen april en oktober geen werkzaamheden in de schemering of in de nacht worden verricht.

EFFECTEN

Op basis van het onderzoek is een voldoende beeld van de soortengroep vleermuizen ontstaan. Ten behoeve van de ontwikkelingen worden onder voorwaarden geen verbodsovertredingen ten aanzien van vleermuizen verwacht.

CONCLUSIE

4.3

Zoogdieren - overige

De ruige, grazige delen van het onderzoeksgebied vormen geschikt leefgebied voor grondgebonden zoogdieren zoals bosmuis, huisspitsmuis, rosse woelmuis, tweekleurige bosspitsmuis en veldmuis. In het onderzoeksgebied zijn verder (sporen van) haas, mol en ree aangetroffen. Genoemde soorten zijn alle licht beschermd. Genoemde soorten worden ook op basis van Zoogdieratlas.nl (3) in de omgeving van het onderzoeksgebied verwacht. Het onderzoeksgebied maakt geen belangrijk deel uit van het leefgebied van zwaarder beschermde soorten.

INVENTARISATIE

EFFECTEN	Ten behoeve van de ontwikkelingen zal de bodem worden vergraven, waardoor leefgebied van de voorkomende licht beschermde soorten verloren gaat en enkele vaste verblijfplaatsen worden vernietigd en verstoord. Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood. De verwachting is dat het onderzoeksgebied na afronding van de werkzaamheden wederom een soortgelijke waarde voor zoogdieren zal hebben als in de huidige situatie.
CONCLUSIE	Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep overige zoogdieren ontstaan. In het onderzoeksgebied komen enkele licht beschermde soorten voor. Vaste verblijfplaatsen van deze soorten kunnen worden vernietigd en verstoord (artikel 11) als gevolg van de ontwikkelingen. Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood (artikel 9). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 11. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.
ZORGPLICHT	Om invulling te geven aan de zorgplicht is het zeer wenselijk dat het onderzoeksgebied voor aanvang van de werkzaamheden zo veel mogelijk ongeschikt voor dieren wordt gemaakt. Dit kan onder meer worden bewerkstelligd door de vegetatie in het terrein enkele dagen voor aanvang van de werkzaamheden kort af te maaien. In de tussenliggende dagen zullen diersoorten zoals (spits)muizen het terrein verlaten, omdat er niet voldoende dekking aanwezig is.

4.4

Vogels

INVENTARISATIE	Het onderzoeksgebied is geen hoogwaardig broedgebied voor vogels. De agrarische gronden vormen door de nabije ligging van bebouwing, opgaande beplanting en infrastructuur geen hoogwaardig broedgebied voor weidevogels. Desalniettemin komen in de agrarische percelen waar het tracé doorheen loopt enkele weidevogels tot broeden. Tijdens het veldbezoek zijn graspieper, Kievit, patrijs en scholekster aangetroffen. In het bosje in het verlengde van de Dalweg West werden zwartkop en winterkoning waargenomen. Verder werd in het Vriezenveense Kanaal en het Geesterens Stroomkanaal boerenganzes, meerkoet, waterhoen en wilde eend waargenomen. Deze vogels zullen ook in de oeverzone tot broeden komen. Nesten van vogelsoorten waarvan het nest jaarrond is beschermd, zijn niet in en direct rond het onderzoeksgebied aangetroffen.
EFFECTEN	Het broed- en foerageergebied van een aantal vogelsoorten zal (tijdelijk) veranderen als gevolg van de ontwikkelingen. Oeverzones van het Vriezenveense Kanaal en het Geesterens Stroomkanaal zullen niet worden aangetast. In het te doorkruisen bosje zullen grotere eiken voor zover mogelijk worden in-

gepast binnen de werkstrook. De verwachting is dat het onderzoeksgebied na afronding van de werkzaamheden wederom een soortgelijke waarde voor vogels zal hebben als in de huidige situatie. Indien de werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden opgestart, kunnen echter nesten van broedvogels worden verstoord.

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep vogels ontstaan. Alle vogelsoorten (uitgezonderd exoten) zijn beschermd. Ontheffing voor het vernielen en verstoren van bewoonde nesten van vogels (artikel 11) wordt in principe niet verleend. Men kan er in dit onderzoeksgebied van uitgaan dat geen verbodsbepalingen worden overtreden als buiten het broedseizoen wordt gewerkt. Wanneer men tijdens het broedseizoen wil doorwerken, zal een nader te bepalen zone bij aanvang van het broedseizoen moeten worden vrijgehouden van broedvogels. Als verstorende werkzaamheden voor het broedseizoen worden gestart en continu voortduren, zullen broedvogels een rustiger broedplaats (op enige afstand) zoeken en niet door de werkzaamheden worden gestoord. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt evenwel dat het broedseizoen van ongeveer 15 maart tot 15 juli loopt.

Wanneer men de werkzaamheden tijdens het broedseizoen wil opstarten, dient het terrein vooraanvang van de werkzaamheden door een deskundige te worden onderzocht op het voorkomen van broedvogels. Wanneer broedvogels worden aangetroffen, moeten de werkzaamheden worden uitgesteld of moet rond het nest een 'werkvrije' zone in acht worden genomen. In deze zone mag dan niet worden gewerkt teneinde verstoring van de broedende vogel(s) te voorkomen.

CONCLUSIE

4.5

Amfibieën

Op basis van QuickScanHulp (3) en het Waarnemingenoverzicht 2010 van RAVON (10) blijkt in de omgeving van het onderzoeksgebied een aantal zwaarder beschermde amfibiesoorten te zijn aangetroffen. In een straal van 1 km rondom het onderzoeksgebied betreft dit heikikker. In een straal van 1 tot 5 km rondom het onderzoeksgebied zijn daarnaast alpenwatersalamander, boomkikker en rugstreeppad aangetroffen. Verder zijn in de omgeving waarnemingen van de licht beschermde bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander bekend.

Het ligt in de verwachting dat de meeste waarnemingen van zwaarder beschermde soorten afkomstig zijn uit het op ongeveer 2 km gelegen natuurgebied Engbertsdijkerven. Tussen dit natuurgebied en het onderzoeksgebied ligt de weg N36 (barrièrewerking).

De werk- en uitlegstroken doorkruisen één waterbevattende sloot. Het betreft hier een relatief smalle sloot met steile oevers en voedselrijk water in een agrarisch gebied. In de directe omgeving van het onderzoeksgebied zijn ver-

INVENTARISATIE

schillende andere waterobjecten aanwezig, waaronder een tuinvijver. De meeste amfibieën zijn slechts een klein deel van het jaar (voortplantingsperiode) gebonden aan oppervlakte wateren en kunnen op afstand van oppervlaktewateren worden aangetroffen. Het is waarschijnlijk dat enkele exemplaren van de algemene soorten bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander in de directe omgeving en binnen het onderzoeksgebied verblijven, daarnaast is het niet geheel uit te sluiten dat één of meerdere soorten van de zwaarder beschermde soorten tijdelijk binnen het onderzoeksgebied verblijven. Gezien het overwegend agrarische gebied en de omliggende bebouwing en infrastructuur heeft het onderzoeksgebied geen specifieke waarde voor de zwaarder beschermde soorten. Een belangrijke trekroute vanuit omliggende gebieden door het onderzoeksgebied is onwaarschijnlijk.

EFFECTEN Het leefgebied van amfibieën zal tijdelijk veranderen als gevolg van de ontwikkelingen. De waarde van het onderzoeksgebied zal uiteindelijk gelijk blijven. Als gevolg van de werkzaamheden zullen echter terreindelen worden vergraven, waardoor leefgebied tijdelijk verloren gaat. Ook kunnen tijdens de werkzaamheden enkele exemplaren worden gedood. Met de opdrachtgever is afgestemd dat bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden een ter zake kundige zal worden betrokken. Voorafgaand aan de werkzaamheden zal het onderzoeksgebied worden geïnspecteerd. Afhankelijk van de periode van het jaar en het aanwezige gewas zal het werkgebied indien nodig (deels) worden afgezet met amfibieschermen om vestiging van zwaarder beschermde amfibieën tijdens de werkzaamheden te voorkomen. Indien nodig zal een werkprotocol worden opgesteld.

CONCLUSIE Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep amfibieën ontstaan. In het onderzoeksgebied komen enkele licht beschermde soorten voor. Vaste verblijfplaatsen van deze soorten kunnen worden vernietigd en verstoord (artikel 11) als gevolg van de ontwikkelingen. Ook kunnen enkele exemplaren worden gedood (artikel 9). In het geval van ruimtelijke ontwikkelingen geldt voor licht beschermde soorten een vrijstelling voor de artikelen 9 tot en met 11. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. In het kader van de voorgenomen activiteiten is een ontheffingsaanvraag voor deze soorten niet aan de orde. Wel blijft de zorgplicht van toepassing. Ten aanzien van in de omgeving voorkomende zwaarder beschermde soorten zullen indien nodig maatregelen genomen worden om verbodsovertredingen te voorkomen. Bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden zal een ter zake kundige worden betrokken.

4.6

Reptielen

INVENTARISATIE Hoewel uit de omgeving waarnemingen bekend zijn van de middelzwaar beschermde levendbarende hagedis en de streng beschermde adder (1, zie bijla-

ge 2 en 3) wordt de aanwezigheid van reptielen binnen het onderzoeksgebied niet verwacht. Binnen het onderzoeksgebied is geen geschikt leefgebied voor reptielen aanwezig. Er worden derhalve geen reptielen binnen het onderzoeksgebied verwacht.

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep reptielen ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op reptielen verwacht.

EFFECTEN/CONCLUSIE

4.7

Vissen

Op basis van QuickScanHulp (3) en het Waarnemingenoverzicht 2010 van RAVON (10) blijkt dat in een straal van 1 km rondom het onderzoeksgebied de middelzwaar beschermde kleine modderkruiper is aangetroffen. Kleine modderkruiper kan in een groot aantal watertypen worden aangetroffen. De soort wordt echter vooral aangetroffen in poldersloten. Ondiepe plekken met een rijke begroeiing van hogere waterplanten en een zandbodem of een laag van zacht, los slib hebben de voorkeur. De werk- en uitlegstroken doorkruisen één waterbevattende sloot. Het betreft hier een relatief smalle sloot in een agrarisch gebied. De sloot lijkt voedselrijkwater te bevatten met een redelijk goede waterkwaliteit. Mede gezien de nabije aansluiting op een bredere watergang is de aanwezigheid van kleine modderkruiper in de te vergraven watergang goed mogelijk. De aanwezigheid van andere beschermde vissoorten wordt op voorhand niet verwacht.

INVENTARISATIE

Als gevolg van de plannen dient een sloot tijdelijk te worden vergraven. Bij het onzorgvuldig uitvoeren van de graafwerkzaamheden kunnen exemplaren van de middelzwaar beschermde kleine modderkruiper worden gedood.

EFFECTEN

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is geen volledig beeld van de soortengroep vissen ontstaan. Mogelijk komt de middelzwaar beschermd kleine modderkruiper binnen het onderzoeksgebied voor. De werkzaamheden aan de sloot zullen hierdoor conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor Waterschappen (11) worden uitgevoerd. Als gevolg van de ontwikkelingen worden dan ook geen verbodsovertredingen ten aanzien van beschermde vissoorten verwacht.

CONCLUSIE

Paragraaf 4.3.5 uit Gedragscode flora en faunawet voor Waterschappen

Goedgekeurd op 6 februari 2012 door Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie

4.3.5 Afdammen, dempen of vergraven van wateren

Het afdammen, dempen, vergraven of leegpompen van watergangen wordt op plaatsen waar juridisch zwaarder beschermde soorten worden verwacht in beginsel uitgevoerd in de periode tussen 15 juli en 1 november, dat wil zeggen na de voortplantingsperiode en vóór de winterrust van vissen, amfibieën en reptielen.

Als het niet mogelijk is om in deze periode te werken, dan is extra voorzorg nodig. Bij werkzaamheden tijdens de broedperiode kan men ervoor kiezen het werkgebied tijdelijk ongeschikt te maken voor broedvogels door de vegetatie zeer kort te houden of tevoren te frezen en/of door deze dagelijks te betreden. Dergelijke maatregelen dienen uitsluitend het voorkomen van de vestiging, niet het bestrijden van al aanwezige (vogel)soorten. Met deze aanpak kan men toch de noodzakelijke werkzaamheden in het voorjaar uitvoeren, zodat de vegetatie zich voor de winter kan ontwikkelen.

Voorafgaand aan het dempen of vergraven van de watergang wordt deze zoveel mogelijk vrij gemaakt van juridisch zwaarder beschermde dieren en planten:

- juridisch zwaarder beschermde planten worden ruim uitgestoken en elders teruggeplaatst, voor zover soorten lokaal in hun voorkomen bedreigd worden door de ingreep en deze ingreep onvermijdelijk is;
- oevervegetatie wordt voorafgaand aan de inrichtingswerken gemaaid, waardoor vis zich elders zal gaan ophouden;
- achterblijvende juridisch zwaarder beschermde dieren worden weggevangen voorafgaande aan het dempen van de sloot en teruggeplaatst in geschikte biotopen in de omgeving als deze door de ingreep worden bedreigd;
- ten behoeve van in slib levende of vluchtende juridisch zwaarder beschermde soorten wordt slib waarin zich deze soorten bevinden, verplaatst naar plaatsen van waaruit deze soorten kunnen vluchten of overleven. Zoetwater mosselen worden waar nodig onder andere in verband met de bittervoorn terug geplaatst;
- wanneer het gaat om leefgebieden voor zover essentieel voor vaste rust- en verblijfplaats van soorten die genoemd worden in tabel 3 en vogels uit hoofdstuk 5 wordt voorafgaand aan het dempen eerst voldoende nieuw habitat ingericht. Deze nieuwe habitat moet ecologisch functioneren alvorens tot demping wordt overgegaan.

Bij het dempen van een watergang wordt het water één richting uitgedreven naar een naastliggende sloot, opdat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen.

Bij leegpompen van een watergang worden overige vissen en amfibieën tijdig weggevangen en elders uitgezet.

Het uitsteken van beschermde planten, het vangen van beschermde dieren en het elders terugplaatsen gebeurt onder begeleiding van en op aanwijzing van een ecologisch deskundig persoon met kennis van de betreffende soorten.

4.8

Dagvlinders

INVENTARISATIE

Door het huidige gebruik is het onderzoeksgebied geen hoogwaardig leefgebied voor dagvlinders. In het onderzoeksgebied komen wel enkele nectar- en waardplanten voor van algemene, niet beschermde soorten zoals kleine vos en klein koolwitje.

In de omgeving van het onderzoeksgebied zijn de zwaar beschermde vlindersoorten heideblauwtje en keizersmantel vastgesteld (1, bijlage 2 en 3). De

keizersmantel is een sinds 1980 uit Nederland verdwenen standvlinder, die af en toe nog als zwerver wordt waargenomen. Heideblauwtje is gebonden aan structuurrijke droge en natte heidevelden.

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep dagvlinders ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op beschermde soorten verwacht.

EFFECTEN/CONCLUSIE

4.9

Libellen

Binnen het onderzoeksgebied is geen geschikt leefgebied voor beschermde libellen aanwezig. Tijdens het veldbezoek werden in de natuurvriendelijke oever van het Geesterens Stroomkanaal de (vrij) algemene grote roodoogjuffer en weidebeekjuffer waargenomen. Op basis van QuickScanHulp (1) blijkt dat er ook geen waarnemingen van beschermde soorten bekend zijn in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied.

INVENTARISATIE

Op basis van het veldbezoek en de geraadpleegde bronnen is een voldoende beeld van de soortengroep libellen ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op beschermde soorten verwacht.

EFFECTEN/CONCLUSIE

4.10

Overige ongewervelden

Met het oog op de aanwezige biotopen en het voorkomen/de verspreiding in Nederland worden binnen en direct rond het onderzoeksgebied geen beschermde overige ongewervelde soorten verwacht.

INVENTARISATIE

Op basis van het veldbezoek is een voldoende beeld van de soortengroep ontstaan. Als gevolg van de ontwikkelingen worden geen effecten op beschermde soorten verwacht.

EFFECTEN/CONCLUSIE

Conclusie en consequenties

5

5.1

Beschermde gebieden

Beschermde gebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur liggen op ruime afstand van het onderzoeksgebied en zijn hiervan gescheiden door onder meer bebouwing en infrastructuur. Gezien de aard van de ingrepen zijn geen negatieve effecten op deze gebieden te verwachten. Hoewel het tracé nabij Vriezenveen in een aangewezen Ganzengebied ligt, worden negatieve effecten met betrekking tot beschermde natuurwaarden in het kader van provinciaal ruimtelijk natuurbeleid evenmin verwacht.

Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig. De activiteit lijkt op het punt van natuur niet in strijd met de Omgevingsverordening Overijssel.

5.2

Beschermde soorten

Uit het onderzoek komt naar voren dat in het onderzoeksgebied enkele middelzwaar en streng beschermde diersoorten kunnen worden verwacht. Bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden dient rekening tot worden gehouden van de aanwezigheid van vleermuizen, broedvogels en amfibieën. Hiertoe zal een ter zake kundige worden betrokken. Voorafgaand aan de werkzaamheden zal het onderzoeksgebied worden geïnspecteerd. Afhankelijk van de periode van het jaar en het aanwezige gewas, kan het nodig zijn dat maatregelen moeten worden genomen (zie paragrafen 4.2, 4.4 en 4.5). Indien nodig zal een werkprotocol worden opgesteld.

Ten aanzien van vissen zal bij het vergraven van een sloot ten zuiden van Westerhaar-Vriezenveen worden gewerkt conform de Gedragscode Flora- en faunawet voor Waterschappen (zie paragraaf 4.7).

Voor de aanwezige licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van de verboden in het geval van ruimtelijke ontwikkelingen. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. Wel blijft de zorgplicht van toepassing.

5.3

Uitvoerbaarheid

Uit het onderzoek naar effecten op beschermde natuurwaarden blijkt dat de aanwezige natuurwaarden consequenties hebben voor de planning en uitvoering van de werkzaamheden. Ten aanzien van de uitvoering van plannen is echter op voorhand geen ontheffing van de Flora- en faunawet nodig. Het is aan het bevoegd gezag om de visie, dat er geen sprake zal zijn van negatieve effecten op beschermde gebieden en een noodzaak tot vergunningen, te bevestigen.

Gezien de aangetroffen soorten en de in dit rapport opgenomen voorziene plannen en activiteiten behoudt dit onderzoek drie jaar zijn geldigheid voor een wettelijke of juridische procedure. Dit betreft een ontheffingsaanvraag voor de Flora- en faunawet of een besluit waarop de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is (onder andere een besluit voor de Wro). Bij aanpassingen van het oorspronkelijke plan en veranderingen in de terreinomstandigheden van het onderzoeksgebied, die kunnen leiden tot andere inzichten met betrekking tot natuurwaarden, zal een actualisatie van het onderzoek moeten plaatsvinden. Dit geldt ook wanneer het beleid voor beschermde gebieden in de omgeving verandert.

B r o n n e n

6

6.1

Veldbezoek

Het onderzoeksgebied en omgeving zijn op 1 juni 2012 door de heer ing. D.J. Venema bezocht om een indruk te krijgen van het terrein en het voorkomen van planten- en diersoorten. Tijdens het bezoek zijn plantensoorten genoteerd, maar zijn verder geen volledige vegetatieopnamen gemaakt. Het was een bewolkte dag met een maximumtemperatuur van 16°C en een matige wind.

VERKENNEND VELDBEZOEK

6.2

Media

1. www.quickscanhulp.nl. NDFF - QuickScanHulp.nl is een website die gegevens over beschermde soorten uit de Nationale Databank Flora en Fauna toegankelijk maakt. Deze gegevens zijn afkomstig uit de databanken van talloze organisaties, verenigd in de Vereniging Onderzoek Flora en Fauna (VOFF). QuickScanHulp is een initiatief van de Het Natuurloket, Gegevensautoriteit Natuur en Regelink Ecologie en Landschap.
2. www.telmee.nl. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Op de site is tevens verspreidingsinformatie van planten en dieren te vinden.
3. www.zoogdieratlas.nl. Zoogdieratlas.nl is een digitale verspreidingsatlas van zoogdieren. De verspreiding van zoogdieren wordt per provincie in kaart gebracht. Zoogdieratlas.nl is een initiatief van de Zoogdierverseniging. De Zoogdierverseniging werkt per provincie samen met diverse organisaties.

6.3

Literatuur

4. Bode, A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve en R. Zollinger, De Zoogdieren van Overijssel: Voorkomen, verspreiding (periode 1970-1998) en ecologie van de in het wild levende zoogdieren. Waanders Uitgevers in samenwerking met de Zoogdierenwerkgroep Overijssel en Natuur en Milieu Overijssel, Zwolle 1999.
5. Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff, De Vlinderstichting, De Dagvlinders van Nederland, verspreiding (periode

- <1980-2003) en bescherming, Nederlandse fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2006.
6. Dienst Landelijk Gebied, Handreiking Flora- en faunawet, Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling, versie 1.1 (werkkader intern), 31 oktober 2008.
 7. Dienst Regelingen, Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen, brief met referentie ffw2009.corr.046, 26 augustus 2009.
 8. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, De Nederlandse libellen (Odonata) (verspreidingsperiode <1950-1997) - Nederlandse fauna deel 4, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2002.
 9. Peeters, T.M.J., C. van Achterberg, W.R.B. Heitmans, W.F. Klein, V. Lefeber, A.J. van Loon, A.A. Maelis, H. Nieuwenhuijsen, M. Reemer, J. de Rond, J. Smit, H.H.W. Velthuis, De wespen en mieren van Nederland (*Hymenoptera: Aculeata*) (verspreidingsperiode <1980-1999) - Nederlandse fauna deel 6. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden, KNNV Uitgeverij, Utrecht & European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden 2004.
 10. Stichting RAVON, Waarnemingenoverzicht 2010 (verspreidingsperiode 2001-2010), RAVON 42, jaargang 13 (4): blz. 105-119.
 11. Unie van Waterschappen, Gedragscode Flora- en faunawet voor Waterschappen, Goedgekeurd door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie op 6 februari 2012.
 12. Waarnemingenverslag 2007 'Dagvlinders, libellen en sprinkhanen' (verspreidingsperiode 1999-2006), EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

B i j l a g e n

1. Wet- en regelgeving natuurwaarden
2. Opgave QuickScanHulp tracé Westerhaar-Vriezenveensewijk
3. Opgave QuickScanHulp tracé Vriezenveen

Bijlage 1. Wet- en regelgeving natuurwaarden

Relevante wet- en regelgeving met betrekking tot soortenbescherming betreft de Flora- en faunawet en het Besluit Rode lijsten flora en fauna. Relevante wet- en regelgeving met betrekking tot gebiedsbescherming betreft de Natuurbeschermingswet 1998 en het beschermingsregime van de Ecologische Hoofdstructuur. In het navolgende wordt een toelichting op deze wet- en regelgeving gegeven.

Flora- en faunawet

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Het soortenbeleid uit de Vogelrichtlijn van 1979 en de Habitatrichtlijn van 1992 van de Europese Unie is hiermee in de nationale wetgeving verwerkt.

Achter de Flora- en faunawet staat het idee van de zorgplicht voor in het wild levende dieren en planten (zowel beschermde als onbeschermde) en hun leefomgeving. Die zorgplicht houdt in ieder geval in dat iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen heeft voor flora of fauna, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten. Diegene moet alle maatregelen nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden verwacht om die nadelige gevolgen te voorkomen, zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (artikel 2).

ZORGPLICHT

Volgens de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde planten te verwijderen of te beschadigen (artikel 8), beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen (artikel 9) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10) en voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen (artikel 11). Ook het rapen of beschadigen van eieren van beschermde dieren is verboden (artikel 12). Tevens moet rekening worden gehouden met de mogelijkheid dat enkele van deze verboden indirect worden overtreden door aantasting van bijvoorbeeld het foerageergebied en migratieroutes.

VERBODEN

Beschermde zijn de inheemse zoogdieren (met uitzondering van huismuis, bruine rat en zwarte rat), alle inheemse vogels, amfibieën en reptielen, sommige planten, vissen, vlinders, libellen, kevers en mieren en rivierkreeft, wijngaardslak en Bataafse stroommossel.

BESCHERMDE SOORTEN

Op 23 februari 2005 is de AMvB 2004 betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Deze AMvB deelt de in Nederland beschermde soorten in drie beschermingsregimes in. In de 'Lijst van alle soorten beschermd onder de Flora- en faunawet' worden de soorten ingedeeld in drie tabellen. Het gaat hierbij om algemene soorten (soorten uit tabel 1), overige soorten (soorten uit tabel 2) en strikt beschermde soorten (soorten uit tabel 3). Om verwarring te voorkomen, wordt in dit rapport respectievelijk de benaming licht, middelzwaar en streng beschermd gehanteerd.

BESCHERMINGSREGIMES

Licht beschermde soorten (algemene soorten) zijn in Nederland zo algemeen voorkomend dat wordt aangenomen dat ruimtelijke ontwikkelingen de gunstige staat van instandhouding van deze soorten niet negatief beïnvloeden. Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De verboden, bedoeld in artikel 9 tot en met 11 van de wet, gelden in het geheel niet ten aanzien van mol, bosmuis en veldmuis. Daarnaast gelden ze niet ten aanzien van huisspitsmuis voorzover dit dier zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevindt.

TABEL 1

Voor middelzwaar beschermde soorten (overige soorten) en vogels geldt een vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet, mits wordt gewerkt volgens een door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie goedgekeurde gedragscode (zie hierna). Deze gedragscode moet door de sector of de ondernemer zelf worden opgesteld en ingediend voor goedkeuring. Zolang geen gedragscode is opgesteld, moet voor verstoring van de soorten

TABEL 2

ontheffing worden aangevraagd. Toetsingscriteria voor het verlenen van een ontheffing bij middelzwaar beschermde soorten zijn:

- de activiteit mag er niet voor zorgen dat afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- de activiteit moet een redelijk doel dienen.

TABEL 3	Ontheffing voor streng beschermde soorten en vogels wordt alleen verleend onder strikte voorwaarden. De algemene beleidslijn hierbij is dat de ingrepen zodanig worden gemitigeerd dat er geen effecten zijn te verwachten op het goede voortbestaan van de soort op de locatie van de ingreep. Toetsingscriteria voor het verlenen van een ontheffing zijn: - er mag geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit zijn; - de activiteit mag er niet voor zorgen dat afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort; - er moet een in of bij de wet genoemd belang zijn; - er wordt zorgvuldig gehandeld; - er vindt geen benutting of economisch gewin plaats.
ACTIVITEITENPLAN	Ten behoeve van een ontheffingsaanvraag artikel 75 Flora- en faunawet dient een activiteitenplan te worden opgesteld. In het activiteitenplan worden het doel van de aanvraag en een uitgebreide onderbouwing van de activiteit beschreven. Het vormt de basis van de beoordeling door de Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie.
AFWIJZING	Wanneer door middel van het nemen van mitigerende maatregelen een verbodsovertreding wordt voorkomen, kan het eveneens goed zijn om een activiteitenplan op te stellen om het 'zorgvuldig werken' vast te leggen. Dit activiteitenplan kan via de aanvraagprocedure voor een ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet ter beoordeling aan de Dienst Regelingen worden voorgelegd. Hierbij wordt dan ingezet op een goedkeuring van de maatregelen, maar een afwijzing van de ontheffingsaanvraag. Door uitvoering van de maatregelen die in het activiteitenplan zijn beschreven, wordt een overtreding van de Flora- en faunawet namelijk voorkomen en is een ontheffing niet nodig.
GEDRAGSCODE	Een gedragscode is een document waarin wordt aangegeven hoe bij het uitvoeren van activiteiten of werkzaamheden schade aan beschermde planten en dieren wordt voorkomen of tot een minimum wordt beperkt. Ook wordt in de gedragscode aangegeven hoe in de praktijk zorgvuldig wordt gehandeld.
BEOORDELING	Om te voldoen aan de onderzoeksverplichting naar andere eventueel belemmerende regelgeving zoals gesteld in artikel 3.1.6 Bro, is het voldoende dat een ecooloog vaststelt dat er geen ontheffingen volgens artikel 75 Flora- en faunawet nodig zijn of dat deze kunnen worden verkregen (ABRvS 23 augustus 2006). Dit oordeel is geldig wanneer het is gebaseerd op goed onderzoek en juridisch navolgbaar is gedocumenteerd, zoals in voorliggende rapportage is gebeurd. De begrippen 'ecoloog', 'goed onderzoek' en 'rapportage' zijn beschreven in de 'Handreiking Flora- en faunawet, 31 oktober 2008' van de Dienst Landelijk Gebied.

Besluit Rode lijsten flora en fauna

De Rode lijsten zijn officieel door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit vastgesteld (Besluit Rode lijsten flora en fauna, november 2004, gedeeltelijk herzien en aangevuld per september 2009) op grond van de artikelen 1 en 3 van het Verdrag inzake het behoud van wilde dieren en planten en hun natuurlijk leefmilieu in Europa van 19 september 1979 (Verdrag van Bern). Voor het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Veel rode lijstsoorten (vooral planten) worden niet door de Flora- en faunawet beschermd en hebben daardoor geen (duidelijke) juridische status.

De rode lijsten zijn samengesteld aan de hand van twee criteria, te weten de trend en de zeldzaamheid. De rode lijstsoorten worden ingedeeld in de volgende categorieën, met de daarbij behorende trend en zeldzaamheid:

SAMENSTELLING

- **UW** uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu afwezig op wereldschaal;
- **UWW** in het wild uitgestorven op wereldschaal: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig op wereldschaal, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
- **VN** verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu afwezig in Nederland;
- **VNW** in het wild verdwenen uit Nederland: maximaal afgenomen en nu in het wild afwezig in Nederland, maar in Nederland nog wel in gevangenschap gehouden of gekweekt;
- **EB** ernstig bedreigd: zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam;
- **BE** bedreigd: sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam, of zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam;
- **KW** kwetsbaar: matig afgenomen en nu vrij tot zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam;
- **GE** gevoelig: stabiel of toegenomen, maar zeer zeldzaam, of sterk tot zeer sterk afgenomen, maar nog algemeen.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet uit 1967 voldeed niet meer aan de eisen die internationale verdragen en Europese verordeningen aan natuurbescherming stellen. Daarom is op 1 oktober 2005 de Natuurbeschermingswet 1998 van kracht geworden, die de gebiedsbescherming van nationaal begrensde natuurgebieden bundelt. Daarmee zijn de bepalingen vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de Natuurbeschermingswet 1998 verwerkt.

De volgende gebieden worden aangewezen en beschermd op grond van de Natuurbeschermingswet 1998:

BESCHERMDE GEBIEDEN

- Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijn- en Habitatrichtlijngebieden);
- staatsnatuurmonumenten en beschermde natuurmonumenten;
- Wetlands.

Verder is deze wet de basis voor het nationale Natuurbeleidsplan (structuurvisie) waarin de Ecologische Hoofdstructuur is geregeld.

Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Hierdoor is in Nederland een zorgvuldige afweging gegarandeerd bij projecten die gevolgen kunnen hebben voor natuurgebieden. Meestal verlenen Gedeputeerde Staten van de provincies de vergunningen, maar bij landsbelangoverschrijdende gebieden doet de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie dit.

VERGUNNING

Bij projecten, plannen en activiteiten in of in de omgeving van een beschermd gebied moet in een vooroverleg tussen het bevoegd gezag en de initiatiefnemer (samen met zijn ecologisch adviseur), worden ingeschat of de voorgestane ontwikkeling een significant negatief effect op dit gebied tot gevolg kan hebben. In deze oriëntatiefase vindt een globale toetsing plaats, de zogenaamde voortoets, waardoor een indicatie van de mogelijke negatieve gevolgen wordt verkregen. Op deze manier kan worden bepaald hoe de verdere procedure dient te worden doorlopen en of vergunningverlening aan de orde is. Het bevordert de voortgang van het proces wanneer de initiatiefnemer een aantal globale onderzoeksgegevens voor dit vooroverleg aanlevert. In voorliggend rapport heeft de ecooloog die gegevens beschreven.

ORIËNTATIEFA-
SE/VOORTOETS

In tegenstelling tot de beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet, die door de ecooloog wordt gegeven, is voor de Natuurbeschermingswet 1998 het oordeel van het bevoegd gezag nodig (zie ook Vergunning). Teneinde te voldoen aan artikel 3.1.6 Bro moet het oordeel van het bevoegd gezag deel uitmaken van de besluitvorming in de planologische procedure,

BEOORDELING

VERGUNNINGAANVRAAG	tenzij het objectief overduidelijk is dat beschermde gebieden niet kunnen worden geschaad door de getoetste ontwikkeling. Wanneer er geen wetenschappelijke zekerheid bestaat dat er geen significant negatief effect is, moet een passende beoordeling worden uitgevoerd. Indien er mogelijk wel een negatief effect is, maar dit zeker niet significant is, moet een verslechterings- en verstoringstoets worden gedaan. Voor beide toetsen moet de initiatiefnemer de gegevens aanleveren in de vorm van een natuurbeschermingswetrapport. Het bevoegd gezag toetst deze rapportage op verzoek van de initiatiefnemer. In beginsel verleent het bevoegd gezag alleen een vergunning als zekerheid is verkregen dat de activiteit de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.
ADC-CRITERIA	Wanneer het bevoegd gezag een passende beoordeling nodig acht, moet rekening worden gehouden met de ADC-criteria. Het project moet dan achtereenvolgens worden beoordeeld op: mogelijke (A) alternatieven, (D) dwingende reden van groot openbaar belang en verplichte (C) compensatie. Veel projecten zullen niet aan deze criteria voldoen. Het kan daarom gunstig zijn om bij twijfel over effecten een uitgebreider vooronderzoek te doen in de vorm van een natuurbeschermingswetonderzoek. Een interactief proces tussen de onderzoekers, de initiatiefnemer en zijn ontwerpers, biedt daarnaast de mogelijkheid om het plan zo bij te stellen dat significant negatieve effecten worden voorkomen.
INSTANDHOUDINGSDOELEN	De omvang van de effecten wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende beschermd gebied. Deze doelstellingen zijn of worden opgenomen in de aanwijzingsbesluiten en de beheerplannen. In het aanwijzingsbesluit van een Natura 2000-gebied staat vanwege welke soorten en habitatten en om welke reden het gebied is aangewezen. De instandhoudingsdoelstellingen van een gebied mogen niet worden geschaad.
AANGEWEZEN	Ten tijde van het schrijven van dit rapport zijn nog niet alle aanwijzingsbesluiten voor de 162 Natura 2000-gebieden klaar. De laatste stand van zaken met betrekking tot de (definitieve) aanwijzingsbesluiten is te vinden op de internetsite van het Ministerie van EL&I (gebiedendatabase). Zolang definitieve aanwijzing nog niet heeft plaatsgevonden, wordt getoetst aan de bestaande gebiedsdocumenten of de conceptaanwijzingsbesluiten.
BEHEERPLANNEN	Voor alle Natura 2000-gebieden moeten beheerplannen worden opgesteld. In een beheerplan wordt vastgelegd hoe en wanneer de doelen voor een gebied worden gehaald (instandhoudingsdoelstellingen). Activiteiten in en rondom Natura 2000-gebieden (landbouw, recreatie, waterbeheer) die negatieve effecten op de natuur(doelen) hebben, kunnen ook in het beheerplan worden geregeld, waarmee een integrale aanpak wordt bewerkstelligd. Een beheerplan moet binnen drie jaar na aanwijzing als Natura 2000-gebied worden vastgesteld. Sinds 1 september 2009 zijn voor ruim 80 van de 168 gebieden conceptbeheerplannen beschikbaar.

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een samenhangende structuur van gebieden met een speciale natuurkwaliteit (doelen). De EHS moet biodiversiteit en duurzame natuurkwaliteit in Nederland waarborgen. De EHS is een beleidsconcept dat zijn wortels heeft in het Nationaal Natuurbeleidsplan van 1990. In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) staan de plannen van de rijksoverheid met betrekking tot de EHS. Provincies zijn verantwoordelijk voor de realisering van de EHS. In de Provinciale Structuurvisie en Provinciale Ruimtelijke Verordening is dit als beleidsdoel opgenomen.

BESCHERMDE GEBIEDEN	De EHS bestaat uit: - bestaande natuurgebieden; - toekomstige natuurgebieden; - beheergebieden.
---------------------	--

Voor de EHS geldt het beschermings- en compensatieregime uit de Nota Ruimte, zoals uitgewerkt in de Spelregels EHS (Beleidskader voor compensatiebeginsel, EHS-saldobenadering en herbegrenzen EHS). In het geval van een ruimtelijke procedure worden ingrepen bij EHS-gebieden door het bevoegd gezag, het college van Gedeputeerde Staten van de provincie, getoetst. Wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS mogen niet worden aangetast. Aantasting wordt alleen verdedigbaar geacht als aantoonbaar is dat het project van groot openbaar belang is en er geen redelijk alternatief bestaat. Hier geldt het zogenaamde 'nee, tenzij'-principe. De aantasting moet zoveel mogelijk worden gemitigeerd. Restschade moet worden gecompenseerd.

BESCHERMING

In tegenstelling tot de beoordeling in het kader van de Flora- en faunawet, die door een ecoloog wordt gegeven, is in het geval van effecten op de EHS het oordeel van het bevoegd gezag nodig. Dit komt overeen met de Natuurbeschermingswet 1998. Het college van Gedeputeerde Staten van de betreffende provincie is gewoonlijk het bevoegd gezag. In voorliggend rapport levert de ecoloog wel de argumenten voor dat besluit. Teneinde te voldoen aan artikel 3.1.6 Bro moet het oordeel van het bevoegd gezag deel uitmaken van de besluitvorming in de planologische procedure, tenzij het objectief overduidelijk is dat beschermde gebieden niet kunnen worden geschaad door de getoetste ontwikkeling.

BEOORDELING

Bijlage 2. Opgave van QuickScanHulp (1) tracé Westerhaar-Vriezenveensewijk ((c) NDFP - quickscanhulp.nl 06-06-2012 10:31:27)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Levendbarende hagedis	Reptielen	tabel II	0 - 1 km
Kleine zonnedauw	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Ronde zonnedauw	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Wilde gagel	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Kleine modderkruiper	Vissen	tabel II	0 - 1 km
Eekhoorn	Zoogdieren	tabel II	0 - 1 km
Steenmarter	Zoogdieren	tabel II	0 - 1 km
Heikikker	Amfibieën	tabel III	0 - 1 km
heideblauwtje	Insecten - Dagvlinders	tabel III	0 - 1 km
Adder	Reptielen	tabel III	0 - 1 km
Gladde slang	Reptielen	tabel III	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Havik	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Huismus	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ransuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Roek	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Slechtvalk	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Steenuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	tabel III	0 - 1 km

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Zwarte Wouw	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Boommarter	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Das	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Laatvlieger	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Alpenwatersalamander	Amfibieën	tabel II	1 - 5 km
Jeneverbes	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Klokjesgentiaan	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Rietorchis	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Steenanjer	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Edelhert	Zoogdieren	tabel II	1 - 5 km
Wild zwijn	Zoogdieren	tabel II	1 - 5 km
Boomkikker	Amfibieën	tabel III	1 - 5 km
Poelkikker	Amfibieën	tabel III	1 - 5 km
Rugstreepad	Amfibieën	tabel III	1 - 5 km
keizersmantel	Insecten - Dagvlinders	tabel III	1 - 5 km
Zandhagedis	Reptielen	tabel III	1 - 5 km
Drijvende waterweegbree	Vaatplanten	tabel III	1 - 5 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Gewone of Kleine dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Otter	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Veldspitsmuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Waterspitsmuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Watervleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km

Bijlage 3. Opgave van QuickScanHulp (1) tracé Vriezenveen ((c) NDFF - quickscanhulp.nl 06-06-2012 12:44:10)

Nederlandse naam	Waarneming	Rode lijst	Beschermingsregime
Levendbarende hagedis	Reptielen	tabel II	0 - 1 km
Kleine zonnedaauw	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Klokjesgentiaan	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Wilde gagel	Vaatplanten	tabel II	0 - 1 km
Eekhoorn	Zoogdieren	tabel II	0 - 1 km
Steenmarter	Zoogdieren	tabel II	0 - 1 km
heideblauwtje	Insecten - Dagvlinders	tabel III	0 - 1 km
Boomvalk	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Buizerd	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Gierzwaluw	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Grote Gele Kwikstaart	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Havik	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Huismus	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Kerkuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ooievaar	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Ransuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km

Roek	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Slechtvalk	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Sperwer	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Steenuil	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Wespendief	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Zwarte Wouw	Vogels	tabel III	0 - 1 km
Gewone dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Gewone grootoorvleermuis	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Laatvlieger	Zoogdieren	tabel III	0 - 1 km
Alpenwatersalamander	Amfibieën	tabel II	1 - 5 km
Prachtklokje	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Rietorchis	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Ronde zonnedauw	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Steenanjer	Vaatplanten	tabel II	1 - 5 km
Kleine modderkruiper	Vissen	tabel II	1 - 5 km
Edelhert	Zoogdieren	tabel II	1 - 5 km
Wild zwijn	Zoogdieren	tabel II	1 - 5 km
Boomkikker	Amfibieën	tabel III	1 - 5 km
Heikikker	Amfibieën	tabel III	1 - 5 km
Poelkikker	Amfibieën	tabel III	1 - 5 km
Adder	Reptielen	tabel III	1 - 5 km
Gladde slang	Reptielen	tabel III	1 - 5 km
Drijvende waterweegbree	Vaatplanten	tabel III	1 - 5 km
Boommarter	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Das	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Gewone of Kleine dwerg- vleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Otter	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Rosse vleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Ruige dwergvleermuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km
Veldspitsmuis	Zoogdieren	tabel III	1 - 5 km

Colofon

Opdrachtgever
N.V. Nederlandse Gasunie

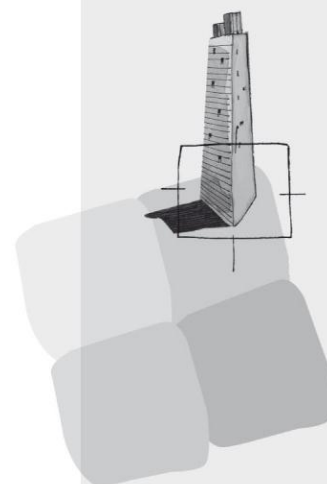
Contactpersoon
De heer O. Borisov

Rapport
De heer ing. D.J. Venema
BügelHajema Adviseurs

Fotografie
BügelHajema Adviseurs

Projectleiding
De heer drs. J. van Brussel
BügelHajema Adviseurs

Projectnummer
255.51.50.00.00

BügelHajema Adviseurs bv
Bureau voor Ruimtelijke
Ordening en Milieu BNSP
Vaart nz 48-50
Postbus 274
9400 AG Assen
T 0592 316 206
F 0592 314 035
E assen@bugelhajema.nl
W www.bugelhajema.nl

Vestigingen te Assen,
Leeuwarden en Amersfoort